

Nowa norma ISO 9001 - jaka będzie?

OD REDAKCJI

- 2 | Od Redakcji

Z ŻYCIA PKN

- 3 | Konferencja „Problematyka normalizacji, jakości i kodyfikacji w aspekcie przygotowań gospodarczo-obronnych państwa” - Ryszard Grabiec
- 6 | Seminarium - bezpieczeństwo zabawek. Współpraca z TAIEX - Piotr Migdalski
- 7 | Paragraf 34 - Zygmunt Niechoda

Z PRAC NORMALIZACYJNYCH

- 8 | Jaka będzie nowa norma ISO 9001? - Tomasz Kloze

SEKTORY PKN

- 15 | Informacje z sektorów

KOMITETY TECHNICZNE

- 20 | Komitety Techniczne - październik 2013 r.

„WIADOMOŚCI PKN” to miesięcznik elektroniczny publikowany cyklicznie na stronie internetowej PKN www.pkn.pl od numeru 9/2011.

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

Redaktor odpowiedzialny:
Joanna Skalska - tel. 22 556 74 62
Redaktor:
Barbara Kęsik - tel. 22 556 74 60
Skład:
Oskar Sztajer - tel. 22 556 77 62

REDAKCJA:

00-950 Warszawa, skr. poczt. 411
ul. Świętokrzyska 14
e-mail: redakcja@pkn.pl

WYDAWCA:

Polski Komitet Normalizacyjny
ul. Świętokrzyska 14,
00-050 Warszawa

Materiały publikowane w miesięczniku „Wiadomości PKN” są chronione prawami autorskimi. Ich kopiowanie i rozpowszechnianie (w całości lub części) wymaga zgody wydawcy, a cytowanie powołania się na źródło.

Artykuły publikowane w miesięczniku przedstawiają punkt widzenia Autorów i nie zawsze są tożsame z poglądami wydawcy. Redakcja zastrzega sobie prawo do adiacji tekstów i zmiany tytułów. Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść ogłoszeń.

© Copyright by Polski Komitet Normalizacyjny
Zdjęcia © Fotolia.com

Szanowni Państwo

To już schyłek 2013 roku - świetna okazja do planowania działań na przyszłość. W miesięczniku pojawią się nowe cykle: informacje z międzynarodowych i europejskich organizacji normalizacyjnych, publikacje o nowo wydanych normach czy historyczne ciekawostki związane z normalizacją. Będziemy kontynuować wydawanie numerów tematycznych - w tym roku poruszyliśmy zagadnienia (oczywiście w kontekście normalizacyjnym) związane z: paliwami płynnymi oraz sprzętami wykorzystywanymi podczas aktywności fizycznej na wolnym powietrzu (m.in. na placach zabaw czy siłowniach zewnętrznych). Mamy nadzieję, że będą nas Państwo regularnie odwiedzać na www.pkn.pl.

A w bieżącym numerze bardzo szczegółowy artykuł o tym, jaka będzie nowelizowana norma ISO 9001. Autor T. Kloze jest przewodniczącym KT 6 ds. Systemów Zarządzania - w którego gestii są prace m.in. nad tą normą. Zachęcamy ponadto do przeczytania relacji z wydarzeń w PKN oraz informacji z Sektorów PKN.

Przekazując numer grudniowy, naszym Czytelnikom, Autorom i Sympatykom życzymy spokojnych i pełnych radości Świąt Bożego Narodzenia.

Niech zbliżający się 2014 rok będzie wypełniony sukcesami w życiu osobistym i zawodowym.

Redakcja

Ryszard Grabiec

Konferencja „Problematyka normalizacji, jakości i kodyfikacji w aspekcie przygotowań gospodarczo-obronnych państwa”

5 grudnia 2013 r. w Akademii Obrony Narodowej odbyła się Konferencja Naukowa nt.: „Problematyka normalizacji, jakości i kodyfikacji w aspekcie przygotowań gospodarczo-obronnych państwa”, której organizatorami byli: Zakład Przygotowań Obronnych Państwa Wydziału Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Obrony Narodowej (AON), Polski Komitet Normalizacyjny, Wojskowe Centrum Normalizacji Jakości i Kodyfikacji oraz Stowarzyszenie Ruch Wspólnot Obronnych. Partnerami w organizacji byli Wydział Mechaniczny Wojskowej Akademii Technicznej, Urząd Dozoru Technicznego, Wojskowy Ośrodek Badawczo Wdrożeniowy Służby Żywnościowej, Zakład Systemów Jakości i Zarządzania Instytutu Logistyki WAT, Zakład Materiałów Pędnych i Smarów Instytutu Technicznego Wojsk Lotniczych.

Konferencję zorganizowano w celu wymiany doświadczeń oraz omówienia problemów i rozwiązań prezentowanych przez uczelnie wojskowe, ośrodki naukowe, administrację rządową, rejonowe przedstawicielstwa wojskowe i przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym, realizujących zadania związane z zaopatrywaniem SZ RP oraz normalizacją, jakością i kodyfikacją, na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa. Wiedza pozyskana w ramach konferencji ma umożliwić wypracowanie propozycji rozwiązań systemowych, które powinny w znacznym stopniu przyczynić się do poprawy

jakościowego zaopatrywania SZ RP oraz warunków do prowadzenia działalności gospodarczo - obronnej państwa przez przedsiębiorców.

Konferencję otworzył: Rektor-Komendant AON gen. dyw. dr hab. Bogusław Pacek. Następnie referaty wstępne wygłosili Zastępca Prezesa Polskiego Komitetu Normalizacyjnego ds. Normalizacji Jolanta Kochańska, która zapoznała uczestników z rolą administracji rządowej w systemie normalizacyjnym w Polsce oraz Dyrektor Wojskowego Centrum Normalizacji, Jakości i Kodyfikacji płk Jerzy Maćkowiak, który omówił zadania i obszary działania Wojskowego Centrum Normalizacji, Jakości i Kodyfikacji.

Zasadnicze referaty zostały pogrupowane w dwóch blokach tematycznych (panelach). Pierwszy panel nt. „Normalizacja w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa” prowadzony był przez dyrektora Instytutu Bezpieczeństwa Państwa płk. dr. hab. Tomasza Kośmidera. Panel drugi nt. „Zapewnienie Jakości, akredytacja i kodyfikacja wyrobów obronnych” poprowadził kierownik Zakładu Przygotowań Obronnych Państwa płk dr inż. Zbigniew Piątek. Konferencja, jak przystało na środowisko wojskowe, przebiegała zgodnie z planem, co niewątpliwie zasługuje na pochwałę.

W konferencji uczestniczyli przedstawiciele: administracji rządowej (w szczególności Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Gospodarki, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi), uczelni wojskowych i policyjnych, środowisk naukowych (Instytuty Naukowe oraz Ośrodki Badawczo-Rozwojowe) oraz rejonowych przedstawicielstw wojskowych. W konferencji uczestniczyła także liczna grupa przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym będących we właściwości Ministra Gospodarki oraz Ministra Obrony Narodowej.

W ramach pierwszego panelu wystąpił przedstawiciel PKN kierownik Sektora Obronności i Bezpieczeństwa Powszechnego - Ryszard Grabiec, który zapoznał uczestników konferencji z wynikami przeglądu stanu znormalizowania obszaru obronności i bezpieczeństwa powszechnego oraz z inicjatywami normalizacyjnymi realizowanymi na terenie Europy a mającymi na celu integrację europejskiego rynku obronnego i bezpieczeństwa z jednolitym rynkiem europejskim. Zwrócił

też uwagę na konieczność czynnego udziału we wspomnianych inicjatywach, a w szczególności w pracach normalizacyjnych, w wyniku których opracowywane są normy i dokumenty normalizacyjne na potrzeby obronności i bezpieczeństwa. Pozostałe referaty tego panelu dotyczyły:

- normalizacji w resorcie obrony narodowej w kontekście przygotowań obronnych państwa;
- obszarów działalności i zadań Wojskowego Komitetu Normalizacyjnego;
- normalizacji materiałowo - technicznej na rzecz obronności państwa;
- systemu normalizacyjnego w realizacji przygotowań obronnych przez przedsiębiorców;
- terminologii wojskowej w SZ RP i NATO.

W ramach drugiego panelu wygłoszono referaty nt.:

Zadania i miejsce zapewnienia jakości wyrobów obronnych w aspekcie przygotowań gospodarczo-obronnych państwa

Ocena zgodności wyrobów przeznaczonych na potrzeby obronności państwa, narzędziem do zapewnienia ich użytkowania i utrzymania zdolności bojowej

System zarządzania w MON. Perspektywy wdrożenia systemu zarządzania jakością w Ministerstwie Obrony Narodowej

Zintegrowany System Zarządzania w Ministerstwie Gospodarki - doskonalenie systemu zarządzania

na przykładzie Departamentu Bezpieczeństwa Gospodarczego

Jakość w bezpieczeństwie technicznym jako istotny element bezpieczeństwa gospodarczego państwa

Certyfikacja AQAP dostawców wyrobów strategicznych dla bezpieczeństwa i obronności państwa

Zarządzanie ryzykiem w aspekcie wymagań AQAP

Systemy zarządzania funkcjonujące w Wojskowym Ośrodku Badawczo-Wdrożeniowym Służby Żywnościowej na straży jakości środków zaopatrzenia żywnościowego zakupywanych przez SZ RP

Wykorzystanie certyfikacji w zapewnieniu jakości żywności zakupywanej na zapasy Sił Zbrojnych RP

Praktyczne aspekty funkcjonowania systemów zarządzania w przedsiębiorstwach realizujących zamówienia na potrzeby SZ RP na przykładzie Przemysłowego Centrum Optyki S.A.

Kodyfikacja wyrobów obronnych w aspekcie przygotowań gospodarczo-obronnych państwa

Doświadczenia WAT wynikające z wprowadzania do programów nauczania tematyki w zakresie normalizacji, zapewnienia jakości i kodyfikacji wyrobów obronnych

Teksty referatów zostały zgromadzone w materiałach konferencyjnych w postaci książki pod redakcją Pana dr. Mariusza Olszewskiego. Zawarta w referatach treść obejmująca charakterystykę aktualnego stanu, wnioski i propozycje z zakresu funkcjonujących w państwie systemów normalizacji, jakości i kodyfikacji wyrobów obronnych i ich roli w procesie przygotowań obronnych państwa, jest cennym i konkretnym materiałem. Podsumowując, można stwierdzić, że cel konferencji został osiągnięty, a materiały konferencyjne powinny trafić do osób decyzyjnych w procesach o tematyce poruszanej w czasie konferencji.

Piotr Migdalski

Seminarium - bezpieczeństwo zabawek

Współpraca z TAIEX

W ramach współpracy z Komisją Europejską 17 grudnia 2013 r. w PKN odbyło się seminarium dla armeńskich specjalistów zainteresowanych europejskimi rozwiązaniami w dziedzinie bezpieczeństwa zabawek. W spotkaniu wzięli udział: Lili Maksudyan - Dyrektor Departamentu Jakości Infrastruktury Ministerstwa Gospodarki (Quality Infrastructures Department, Ministry of Economy), Naira Vardanyan - Główny specjalista Departamentu Jakości Infrastruktury Ministerstwa Gospodarki (Chief specialist, Quality Infrastructures Department, Ministry of Economy), Ewa Zielińska - dyrektor WRZ, Ryszard Grabiec - kierownik Sektora w WPN, Kamila Druźbiak - konsultant KT 237.

Podczas wizyty w PKN delegatki armeńskiego Ministerstwa Gospodarki zapoznały się z systemem normalizacyjnym w Polsce (prezentacja E. Zielińskiej), zasadami dot. bezpieczeństwa zabawek obowiązującymi w Polsce i Europie (istniejące normy i Dyrektywa 2009/48/WE) oraz z zadaniami Komitetu Technicznego 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek (prezentacja K. Druźbiak). Ekspertki miały także okazję zapoznać się z zasadami obowiązującymi przy dostępie i sprzedaży norm i dokumentów normalizacyjnych w Polsce i w Europie oraz w międzynarodowych organizacjach normalizacyjnych (prezentacja R. Grabca).

Seminarium w PKN było częścią tygodniowej wizyty studyjnej (16 - 20 grudnia 2013 r.) zorganizowanej i sfinansowanej przez Dyрекję Generalną Komisji Europejskiej ds. Rozszerzenia za pośrednictwem TAIEX (Instrument Pomocy Technicznej i Wymiany Informacji) we współpracy z armeńskim Ministerstwem Gospodarki. Gospodarzem wizyty studyjnej ekspertek z Armenii było Ministerstwo Gospodarki, które wraz z Polskim Komitetem Normalizacyjnym koordynowało przebieg całości pobytu armeńskiej delegacji.

Ekspertki armeńskiego Ministerstwa Gospodarki w trakcie tygodniowej wizyty w Warszawie odwiedziły

m.in. Ministerstwo Gospodarki, PKN, Polskie Centrum Badań i Certyfikacji, Polskie Centrum Akredytacji, UOKiK, a na sam koniec także Polskie Stowarzyszenie Branży Zabawek i Artykułów Dziecięcych.

Armenia zadeklarowała gotowość przystąpienia do Unii Celnej, jednak w wyniku dotychczasowej współpracy z Unią Europejską, m.in. w ramach Partnerstwa Wschodniego, przyjęła szereg europejskich rozwiązań w dziedzinie normalizacji. Armeńskie jednostki normalizacyjne zamierzają zachować te europejskie rozwiązania, pomimo planów integracji gospodarczej z Unią Celną.

© Alessandro Capuzzo - Fotofab.com

Zygmunt Niechoda

Paragraf 34

W dniach 5-6 grudnia br. w Bronisławowie k. Tomaszowa Mazowieckiego odbyła się VI Konferencja Bezpieczeństwa Maszyn, Urządzeń i Instalacji Przemysłowych.

klub paragraf 34

Konferencję zorganizowało Stowarzyszenie Bezpieczeństwa Technicznego „Klub Paragraf 34”, przy współdziałaniu firmy Siemens Polska (partnera strategicznego). W konferencji wzięli udział zarówno przedstawiciele świata

nauki, jak i przemysłu (projektanci maszyn, służby BHP, osoby odpowiedzialne za systemy zarządzania bezpieczeństwem, pracownicy działów utrzymania ruchu, jakości, inwestycji), organizacji pozarządowych związanych z problematyką bezpieczeństwa maszyn, jednostek oceny zgodności i organów administracji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo pracy. Referaty zaprezentowane na konferencji dotyczyły zagadnień teoretycznych, rozwiązań praktycznych oraz technik i narzędzi wspomagających ocenę ryzyka i oszacowanie poziomu bezpieczeństwa w użytkowaniu maszyn i urządzeń będących w eksploatacji oraz do niej wprowadzanych. Wynikają one z potrzeby praktycznego wdrożenia wymagań Dyrektyw Nowego Podejścia (Bezpieczeństwo maszyn - 95/16/WE i 2006/42/WE, LVD - 2006/95/WE, EMC - 2004/108/WE i innych w zależności od sektora techniki), dyrektywy narzędziowej - 89/655/EWG oraz zharmonizowanych do nich Norm Europejskich.

Ze strony PKN w Konferencji uczestniczył doradca Prezesa, dr inż. Zygmunt Niechoda, który zapoznał zebranych ze zmianami w legislacji europejskiej dotyczącej swobodnego przepływu towarów na Jednolitym

Rynku Europejskim (nowe ramy legislacyjne Nowego Podejścia i wzajemnego uznawania oraz nowe rozporządzenie w sprawie normalizacji europejskiej). W konferencji wzięło udział ok. 140 osób, wygłoszono 17 referatów, które, wzorem ubiegłych konferencji, zostaną opublikowane w formie monografii „Bezpieczeństwo przemysłowe”, Tom 4. Więcej informacji na stronie Klubu: <http://www.paragraf34.pl>.

Stowarzyszenie powstało z inicjatywy firmy Siemens w środowisku osób zawodowo związanych z bezpieczeństwem maszyn i pracujących w przemyśle w odpowiedzi na potrzebę wypełnienia pewnej luki informacyjnej pomiędzy wymaganiami prawnymi zawartymi w dyrektywach a suchymi danymi katalogowymi dotyczącymi produktów służących do realizacji systemów sterowania, które zapewniają bezpieczeństwo maszyn.

Nazwa Klubu nawiązuje do Paragrafu 34 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dn. 30 października 2002 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy, wprowadzającego wymagania odpowiedniej dyrektywy europejskiej i definiującego minimalne wymagania bezpieczeństwa dla maszyn używanych.

Głównym zadaniem Klubu jest podnoszenie poziomu wiedzy o wymaganiach bezpieczeństwa maszyn i urządzeń będących w eksploatacji oraz do niej wprowadzanych, w środowisku pracodawców, zakładowych służb BHP, osób zajmujących się systemami zarządzania bezpieczeństwem, inwestycjami i pracowników działów utrzymania ruchu.

Tomasz Kloze - PCBC S.A.

Jaka będzie nowa norma ISO 9001?

Przedruk artykułu opublikowanego w „ABC Jakości” nr 3-4 (75-76) 2013 r.

Wprowadzenie

Niektórym trudno w to uwierzyć, ale już ponad ćwierć wieku upłynęło od ukazania się pierwszego wydania norm ISO serii 9000. W tym okresie normy te zyskały dużą popularność i stały się, zgodnie z oczekiwaniami ich twórców, międzynarodowym językiem związanym ze światem zarządzania i biznesu. Oczywiście w tak długim okresie były momenty lepsze, gdy tempo wzrostu zainteresowania wdrażaniem systemów zarządzania jakością oraz ich certyfikacją było bardzo duże, oraz gorsze, gdy to tempo w mniejszym lub większym stopniu słabło.

Ostatnia nowelizacja normy ISO 9001 zakończona w 2008 r. pozostawiła u wielu użytkowników tej normy pewien niedosyt. Wprowadzone zmiany okazały się znacznie mniejsze niż oczekiwano, a ich charakter był w znacznym stopniu bardziej redakcyjny niż merytoryczny. Jeżeli połączymy to z dostrzegalnym już od kilku lat spadkiem tempa wzrostu liczby tzw. czynnych certyfikatów systemów zarządzania jakością, to stanie się zrozumiałe, dlaczego z rozpoczęciem prac związanych z kolejną nowelizacją normy nie czekano zbyt długo.

Warto także wspomnieć, że dane zawarte w raporcie „The ISO Survey of Management System Standard Certifications - 2011”, co roku opracowywanym i publikowanym przez Agencję AC Nielsen, po raz pierwszy wskazały na jednoprocentowy spadek liczby certyfikatów zgodności z normą ISO 9001, a największy spadek odnotowano w krajach europejskich, w których przed laty rozpoczęła się międzynarodowa kariera tej normy.

Liczby dotyczące popularności certyfikacji wg normy ISO 9001 nie kłamią, ale na tę kwestię można także spojrzeć z innej strony. Od szeregu lat pojawiają się nowe normy dotyczące systemów zarządzania jakością adresowane do specyficznych sektorów lub branż.

Najpopularniejsze z nich to np. ISO/TS 16949, ISO 13485, AQAP, itp. Większość z nich jest zbudowana bezpośrednio na strukturze normy ISO 9001, w ramach której wprowadzono dodatkowe wymagania lub uszczegółowiono już istniejące w sposób dostosowany do specyfiki i potrzeb danego sektora.

A zatem sama koncepcja normy ISO 9001, oparta na podejściu procesowym, broni się bardzo dobrze i pełni rolę szkieletu, na którym buduje się wyżej wymienione dokumenty. Nasuwa się jednak wątpliwość - skoro norma jest taka wspaniała, powszechnie wykorzystywana jako podstawa do opracowywania innych norm dotyczących systemów zarządzania, to czy rzeczywiście trzeba ją zmieniać?

Na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej wśród szerokiej rzeszy użytkowników normy, w październiku 2011 r. na spotkaniu Podkomitetu ISO/TC 176/SC 2 zapadła jednak decyzja dotycząca potrzeby szybkiej i znaczącej nowelizacji normy ISO 9001. Dość szeroko przedstawione uzasadnienia dotyczące potrzeby zmian dotyczyły głównie następującej kwestii:

Norma dotycząca systemu zarządzania jest napisana językiem odmiennym od tego, którym posługują się osoby zarządzające organizacją, a dotyczy to w głównej mierze kwestii związanych z zarządzaniem ryzykiem biznesowym.

Założenia nowelizacji

Na bazie powyższego wniosku można spróbować przedstawić główne założenia, które stanowią podstawy do nowelizacji normy:

- rozszerzenie treści wymagań normy o kwestie związane z zarządzaniem ryzykiem;
- zgodność z wytycznymi zawartymi w dokumencie

„ISO/IEC Directives, Part 1, Consolidated ISO Supplement, 2013, Annex SL”;

- spójność z wytycznymi podanymi w normie PN-EN ISO 9004 *Zarządzanie ukierunkowane na trwałą sukces organizacjami - Podejście wykorzystujące zarządzanie jakością*.

Właśnie aktualna wersja normy ISO 9004 w bardzo wyraźny sposób pokazuje potrzebę włączenia kwestii zarządzania ryzykiem do przedstawionego w niej modelu systemu zarządzania jakością. W odniesieniu do struktury tej normy oraz do jej rozdziałów przedstawia się to następująco:

- 4.2. Identyfikacja ryzyka biznesowego
- 4.3. Ocena ryzyka dotyczącego zainteresowanych stron
- 5.3. Ocena ryzyka związanego z przyjętą strategią
- 6.1 Ocena ryzyka związanego z ciągłością dostaw
- 6.4. Ocena ryzyka związanego ze współpracą z dostawcami i partnerami
- 6.7. Ocena ryzyka dotyczącego zmian w technologii lub technikach
- 6.8. Ocena ryzyka dotyczącego dostępności zasobów naturalnych
- 7.2. Ocena ryzyka związanego z zarządzaniem procesami
- 8.3. Ocena ryzyka związanego z pomiarami i monitorowaniem
- 9.3. Ocena ryzyka związanego z wprowadzaniem innowacji.

Jeżeli zatem autorzy nowej wersji normy ISO 9001 będą kierowali się tymi wytycznymi, to bardzo możliwe, że wprowadzą wymagania dotyczące zarządzania ryzykiem do wyżej wymienionych elementów systemu.

Ponadto, aktualna wersja normy dotyczącej auditu ISO 19011 też wyraźnie podkreśla potrzebę zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu auditu, a podstawowe związane z tym kwestie to:

- ocena ryzyka auditowego związanego z zarządzaniem programem auditów;
- znajomość zasad i narzędzi zarządzania ryzykiem u osób uczestniczących w procesie auditu;
- ocena ryzyka związanego z określaniem i badaniem próbki auditowej.

Warto także uwzględnić fakt, że inne, bardzo popularne normy, takie jak:

- PN EN-ISO 14001 „System zarządzania środowiskowego”¹,
- PN-N-18001 „System zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy”²,
- PN-ISO/IEC 27001 „System zarządzania bezpieczeństwem informacji”³,

już od dłuższego czasu wymagają oparcia rozwiązań systemowych na wynikach wcześniej przeprowadzonej analizy ryzyk związanych z odnośnymi zagadnieniami. Istnieje zatem szereg argumentów wskazujących na potrzebę przyjęcia wyżej przedstawionego kierunku zmian, a prawdopodobne korzyści mogą być następujące:

- identyfikacja i ocena ryzyka w kontekście relacji rynkowych;
- lepsze uzasadnienie wprowadzania systemu zarządzania jakością;
- ułatwienie komunikacji wewnętrznej - konsekwencje ryzyka - motywacja personelu;
- efektywniejsze wykorzystanie posiadanych zasobów,
- doskonalenie procesów decyzyjnych.

W ramach Komitetu Technicznego ISO/TC 176 powołano Grupę Roboczą WG 24 do opracowania wstępnego projektu przyszłej wersji normy ISO 9001. W czerwcu 2012 r., na posiedzeniu Podkomitetu ISO/TC 176/SC 2 w Bilbao, przyjęto ramowy plan działań oraz wstępną specyfikację nowego produktu. Zgodnie z przyjętymi założeniami, harmonogram prac nad nową wersją normy ISO 9001 ma wyglądać następująco.

Termin	Faza
Czerwiec 2012	Początek procesu nowelizacji
Kwiecień 2013	Opracowanie projektu komitetu - CD
Marzec 2014	Opracowanie projektu do ankiety - DIS
Styczeń 2015	Przygotowanie projektu ostatecznego FDIS
Wrzesień 2015	Publikacja nowej wersji normy ISO 9001

1 PN-EN ISO 14001:2005 Systemy zarządzania środowiskowego - Wymagania i wytyczne stosowania [przyp. red.]

2 PN-N-18001:2004 Systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy - Wymagania [przyp. red.]

3 PN-ISO/IEC 27001:2007 Technika informatyczna - Techniki bezpieczeństwa - Systemy zarządzania bezpieczeństwem informacji - Wymagania [przyp. red.]

W specyfikacji nowego produktu, jakim ma być norma ISO 9001:2015, podkreślono następujące kwestie:

- utrzymanie uniwersalnego charakteru normy opartej na koncepcji podejścia procesowego;
- uwzględnienie zmian w zakresie podejścia do zarządzania jakością;
- uwzględnienie wytycznych dotyczących kompatybilności z innymi normami związanymi z innymi różnego rodzaju systemami zarządzania;
- zastosowanie przystępnego, bardziej zrozumiałego języka.

W listopadzie ubiegłego roku, na spotkaniu Komitetu ISO/TC 176/SC 2 w Sankt Petersburgu, potwierdzono wstępne założenia i próbowano opracować projekt roboczy, ale - zgodnie zresztą z wcześniejszymi przewidywaniami - to się nie udało. W pierwszej połowie bieżącego roku intensywnie pracowano nad stworzeniem takiego projektu i do końca maja projekt był już gotowy. Na początku czerwca ukazał się projekt ISO/CD 9001, a jego treść jest podstawą do przedstawionych w dalszej części niniejszego artykułu informacji i komentarzy.

Prawdopodobne zmiany w zakresie postanowień podstawowych

Na początku należy zaznaczyć, że omówione w niniejszym rozdziale ustalenia nie mają jeszcze charakteru ostatecznego - jest to projekt. Do końca września krajowe jednostki normalizacyjne uczestniczące w pracach Komitetu ISO/TC 176 mogą zgłaszać swoje uwagi i komentarze, które będą przedmiotem dyskusji podczas najbliższego spotkania Komitetu zaplanowanego na listopad bieżącego roku w Portugalii.

Przechodząc już do omawiania samego projektu, warto na początek podkreślić znaczenie wspomnianego wcześniej dokumentu „ISO/IEC Directives, Part 1, Consolidated ISO Supplement, 2013, Annex SL”. Dokument ten zawiera m.in. ustalenia dotyczące zapewnienia jednolitej struktury, terminologii oraz podstawowej treści, a także zasad wprowadzania do tekstu podstawowego dodatkowych wymagań lub uwag, które powinny ułatwiać właściwe odniesienie do tekstu podstawowego.

W postanowieniach ogólnych przedstawiono podstawowe kierunki zmian w stosunku do aktualnej wersji normy ISO 9001, które wyglądają następująco:

- zmiany redakcji tekstu, mające na celu bardziej

ogólne sformułowanie wymagań, zwłaszcza pod kątem bardziej wyraźnego uwzględnienia w nich sektora usług;

- potrzeba określenia kontekstu organizacji, zwłaszcza w odniesieniu do potrzeb i oczekiwań stron zainteresowanych;
- bardziej wyraźne niż dotychczas przedstawienie podstawowych wymagań dotyczących „podejścia procesowego”;
- potrzeba oceny zdarzeń mogących mieć wpływ na zdolność organizacji do osiągnięcia jej celów, a w tym także na jej zdolność do spełnienia wymagań (w tym określenie ryzyka i potencjalnych możliwości doskonalenia);
- wprowadzenie terminu „udokumentowana informacja” w miejsce dotychczasowych wymagań dotyczących udokumentowanych procedur i zapisów wymaganych w ramach dotychczasowej wersji ISO 9001.

Sekretariat Komitetu ISO/TC 176 bardzo jasno określił, jakiego rodzaju uwag oczekuje od opiniujących omawiany tu projekt. Powinny one dotyczyć:

- potrzeb dotyczących możliwości w zakresie stosowania „wyłączeń” w odniesieniu do wymagań normy;
- zastosowania terminu „goods and services” w miejsce dotychczas stosowanego terminu „product”;
- zastosowania terminu „improvement” w miejsce dotychczasowego „continual improvement”;
- nadzoru nad zewnętrznymi dostawcami usług i wyrobów.

Jeżeli weźmiemy też pod uwagę fakt, że wszelkie uwagi dotyczące ewentualnych zmian w stosunku do wytycznych zawartych w dokumencie „Annex SL”, mających wyraźne przełożenie na kształt i treść omawianego tu projektu, powinny być w sposób bardzo jednoznaczny uzasadnione i dopiero wtedy będą brane pod uwagę przez Podkomitet ISO/TC 176/SC 2, można zakładać, że ostateczny kształt nowej normy ISO 9001 będzie bardzo zbliżony do omawianego w niniejszym artykule projektu.

Prawdopodobne zmiany w zakresie struktury i definicji niektórych terminów

Z pewnością zmiany będą dotyczyły struktury rozdziałów normy, a tym samym w pewnym stopniu także opisanego w niej modelu zarządzania jakością. Sama idea opisu nie ulega zmianie (w dalszym ciągu bazuje na podejściu procesowym i cyklu PDCA), ale jest to

znacznie bliższe modelowi przedstawionemu w normie ISO 9004, niż znacznie lepiej znanemu modelowi systemu zarządzania jakością przedstawionemu w aktualnej wersji normy ISO 9001.

Proponowana struktura podstawowych rozdziałów normy, zgodna z wytycznymi wcześniej omówionego dokumentu „ISO/IEC Directives, Part 1, Consolidated ISO Supplement, 2013, Annex SL”, przedstawia się następująco:

1. Zakres normy
2. Powołania normatywne
3. Terminy i definicje
4. Kontekst organizacji
5. Przywództwo
6. Planowanie
7. Wsparcie
8. Działania operacyjne
9. Ocena efektów
10. Doskonalenie Załącznik A - Zasady zarządzania jakością.

Opis proponowanych zmian w dalszej części niniejszego artykułu przedstawiono w odniesieniu do powyższej struktury, ze szczególnym uwzględnieniem ich potencjalnego wpływu na dotychczas stosowane podejście, zarówno do wdrażania, jak i oceny (audytowania i certyfikacji) systemu zarządzania jakością.

W ramach omawianego projektu zaproponowano spore zmiany w zakresie definicji podstawowych pojęć i terminów występujących w tekście normy ISO 9001. Pomimo tego, że ostateczne ustalenia w tym zakresie mają być usunięte z omawianego projektu i przeniesione do nowej wersji normy ISO 9000 (zgodnie z zapewnieniami norma ta ma się ukazać równocześnie ze znowelizowaną normą ISO 9001), warto poświęcić im chwilę uwagi, gdyż sygnalizują one m.in. sens zmian proponowanych w zakresie wymagań normy. W niniejszym artykule uwzględniono tylko takie terminy, które nie były wcześniej definiowane w normach ISO serii 9000 lub których definicje w ramach omawianego projektu zmieniono lub rozszerzono. W niektórych przypadkach podano tekst w języku angielskim, gdyż brak jest na dzień dzisiejszy ustaleń odnośnie do tego, jak niektóre terminy lub ich definicje będą ostatecznie wyglądały po ich przetłumaczeniu.

Ryzyko - efekt niepewności. W uwagach określono, że wspomnianym efektem jest uzyskiwanie wyników

odbiegających od wartości oczekiwanych zarówno w sensie pozytywnym, jak i negatywnym. Ryzyko jest często wyrażane jako połączenie konsekwencji zdarzenia z prawdopodobieństwem jego zaistnienia. Wydaje się, że zarówno sama definicja, jak i jej rozwinięcie w uwagach są odrobinę niewystarczające, w związku z czym zainteresowanym tą kwestią można polecić lekturę normy ISO 31000 (polskojęzyczne wydanie dostępne od wiosny ubiegłego roku), która powinna okazać się bardzo pomocna w praktycznym zastosowaniu analizy ryzyka w ramach rzeczywistych rozwiązań systemowych.

Udokumentowana informacja - informacja, która powinna być przez organizację nadzorowana i utrzymywana. W uwadze zaznaczono, że termin „udokumentowana informacja” obejmuje zarówno informację stworzoną pod kątem zarządzania działalnością organizacji (wcześniej: dokumentacja systemu), jak i informację zawierającą dowody osiągniętych wyników (wcześniej: zapisy).

Performance - mierzalny wynik. W uwagach zaznaczono, że wynik może być wyrażony zarówno w kategoriach ilościowych, jak i jakościowych, oraz, że wyniki mogą dotyczyć zarządzania działaniami, procesami, produktami oraz rozwiązań systemowych stosowanych w organizacji.

Prawdopodobne zmiany w zakresie wymagań szczegółowych

Rozdział 4. Kontekst organizacji

Podstawowe wymaganie ma wyglądać następująco: „Organizacja powinna określić zewnętrzne i wewnętrzne kwestie odnoszące się do misji i wizji organizacji, które mogą wpływać na zdolność do osiągnięcia zamierzonych celów stawianych przed systemem zarządzania jakością”.

W ramach następnego podrozdziału znajdziemy bardziej szczegółowe wymaganie: „Organizacja powinna określić strony zainteresowane w stosunku do systemu zarządzania jakością oraz ich wymagania”.

Można przypuszczać, że znacząca część firm i instytucji mających już wdrożony system uzna taką zmianę za mające istotne znaczenie rozszerzenie wymagań dotychczasowej wersji normy ISO 9001. Kwestia ta z pewnością będzie przyczynkiem do wielu dyskusji towarzyszących procesowi opracowania nowej edycji normy.

Jeszcze więcej krytycznych opinii wywoła prawdopodobnie sprawa zakresu systemu zarządzania jakością (dotychczas było to określone w punkcie 1.2 aktualnej wersji normy). Proponowane w omawianym projekcie zapisy odnoszą się do potrzeby uwzględnienia wszystkich wymienionych kwestii oraz do ograniczenia możliwości wyłączeń jedynie w stosunku do wymagań zawartych w rozdziałach 7.1.4 „Wyposażenie do monitorowania i pomiarów”, oraz 8 „Działania operacyjne”, omawianego projektu.

W ostatniej części tego rozdziału umieszczono szczegółowe wymagania dotyczące zastosowania podejścia procesowego w ramach wdrażanego systemu zarządzania jakością. Istotną zmianą w stosunku do aktualnej wersji jest podpunkt d): „organizacja powinna określić ryzyka dotyczące zgodności dostarczanych wyrobów i usług oraz zadowolenia klienta w przypadku, gdy dostarczone wyroby lub usługi nie spełniają jego wymagań”.

Warto zwrócić uwagę na tę część projektu, gdyż po raz pierwszy pojawiają się tu kwestie dotyczące zarządzania ryzykiem, które w dalszej części normy powracają bardzo często.

Rozdział 5. Przywództwo

Podstawowe wymagania dotyczące najwyższego kierownictwa organizacji dotyczą pełnienia roli przywódców i wykazania zaangażowania w proces wdrażania i utrzymywania systemu zarządzania jakością, poprzez zapewnienie ustanowienia polityki jakości i celów dotyczących jakości spójnych z kierunkami rozwoju organizacji. Istotne zmiany w stosunku normy istniejącej to:

- brak wymagań dotyczących formalnego wyznaczenia przedstawiciela kierownictwa ds. systemu zarządzania jakością, zastąpiony został wymaganiami dotyczącymi wspierania osób zobowiązanych do zapewnienia skuteczności systemu zarządzania jakością oraz osób, które powinny pełnić rolę przywódczą w obszarach ich zakresów odpowiedzialności, a także przydzielenia odpowiedzialności za spełnienie wymagań normy ISO 9001 oraz za przedstawianie najwyższemu kierownictwu sprawozdań na temat efektów wdrożonego systemu i potrzeb w zakresie doskonalenia;
- przesunięcie wymagań dotyczących planowania do osobnego rozdziału 6 „Planowanie”;
- przesunięcie wymagań dotyczących zapewnienia komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej do rozdziału 7 „Wsparcie”;

- przesunięcie wymagań dotyczących przeglądu zarządzania do rozdziału 9 „Ocena efektów”.

Pomimo tego, że zmiany wydają się istotne z punktu widzenia formułowania wymienionych wymagań oraz ich rozmieszczenia w tekście normy, nie wydaje się, aby w sposób znaczący wpływały na ich dotychczasowe rozumienie.

Rozdział 6. Planowanie

Kwestie omawiane w tym rozdziale dotychczas są zawarte w podrozdziale 5. Warto zauważyć, że w zaproponowanym projekcie poświęcono im znacznie więcej miejsca, co wydaje się adekwatne do znaczenia koncepcji podejścia procesowego i rozumienia idei opisanej w cyklu PDCA. Nowe sformułowanie wymagań zawarte w projekcie przedstawia się następująco: „Organizacja powinna planować działania odnoszące się do zidentyfikowanych ryzyk oraz możliwości rozwoju, sposób ich włączenia do procesów systemu zarządzania jakością oraz oceny skuteczności tych działań. Działania te powinny odnosić się do ryzyk i możliwości z uwzględnieniem proporcjonalności ich wpływu na zgodność wyrobów i usług z wymaganiami klienta oraz jego zadowolenie”.

W ciekawy, a jednocześnie bardzo logiczny, sposób przedstawiono wymagania dotyczące formułowania celów dotyczących jakości. Otóż podkreśla się, że cele dotyczące jakości powinny być „(...) spójne z polityką jakości i dotyczyć zgodności oferowanych wyrobów i usług oraz zadowolenia klienta, sformułowane w sposób mierzalny i komunikowane oraz aktualizowane w miarę potrzeb.

Organizacja powinna utrzymywać udokumentowaną informację dotyczącą celów, natomiast w ramach planowania działań związanych z realizacją działań należy określić:

- co ma być zrobione;
- jakie zasoby będą do tego potrzebne;
- kto będzie za te działania odpowiedzialny;
- kiedy powinny być one zakończone;
- w jaki sposób będą ocenione wyniki działań.

Organizacja powinna także uwzględniać ryzyka i możliwości w odniesieniu do systemu zarządzania jakością i planować ewentualne zmiany, uwzględniając ich potencjalne konsekwencje”.

Wydaje się, że zmiany zaproponowane w zakresie tego rozdziału i zawartych w nim kwestii są bardzo trafione i powiązane z koncepcją całej normy, a jednocześnie wskazują bardzo konkretny kierunek dotyczący

formułowania planów realizacji celów dotyczących jakości.

Rozdział 7. Wsparcie

Warto zaznaczyć, że w ramach tego rozdziału zawarto wymagania, które dotychczas znajdowały się w rozdziale „Zarządzanie zasobami”, oraz szereg innych, których dotychczas nie było lub były uwzględnione w innych rozdziałach normy.

Podczas określania i zapewniania zasobów potrzebnych do ustanowienia, wdrożenia, utrzymania i doskonalenia systemu zarządzania jakością organizacja powinna uwzględnić istniejące zasoby, możliwości i ograniczenia oraz wyroby i usługi, które mają być dostarczane z zewnątrz.

Proponowany w projekcie zakres tematyczny tego rozdziału obejmuje następujące zagadnienia:

- infrastruktura - nie zmieniono dotychczasowych wymagań w tym zakresie;
- środowisko, w którym procesy są realizowane - bez zmian, co oznacza utrzymanie niejednoznaczności w zakresie możliwych interpretacji odnośnych wymagań;
- wyposażenie do monitorowania i pomiarów - pominięcie dotychczasowych, szczegółowych wymagań zawartych w rozdziale 7.6 i zastąpienie ich wymaganiem ogólnym, ale w gruncie rzeczy bardzo konkretnym, gdyż mieszczącym w sobie wszystkie dotychczas istniejące wymagania szczegółowe. Wymaganie to sformułowano następująco: „organizacja powinna określić, zapewnić i utrzymywać wyposażenie do monitorowania i pomiarów potrzebne do weryfikacji zgodności z wymaganiami dotyczącymi oferowanych wyrobów”; natomiast towarzysząca mu uwaga zawiera informację, że dotyczy to również metod oceny, np. przeglądów;
- wiedza - bez istotnych zmian;
- kompetencje - bez istotnych zmian;
- świadomość - sporo wymagań szczegółowych, które w zasadzie nie wnoszą nic nowego, ale warto dostrzec, że oczekuje się od organizacji, aby zapewniła, że personel jest świadomy znaczenia wprowadzonego systemu zarządzania jakością i znaczenia korzyści płynących z poprawiania wyników w zakresie jakości oraz zrozumienia skutków niespełniania wymagań wynikających z wdrożonego systemu zarządzania jakością;
- komunikacja - poszerzono o bardzo sensowne wymagania, dotyczące takich kwestii, jak:

- jakie informacje powinny być przekazywane,
- kiedy powinny być przekazane,
- komu powinny być przekazane,
- udokumentowana informacja - rozdział zawiera wymagania dotychczas występujące w rozdziale 4.2 aktualnej wersji normy ISO 9001, a dotyczące nadzoru nad dokumentacją i zapisami związanymi z systemem zarządzania jakością. Warto tu podkreślić znaczenie wymagań podrozdziału 7.5 omawianego projektu, gdyż zawarto tam wymaganie, aby udokumentowana informacja obejmowała kwestie, które są bezpośrednio wymagane w tekście projektu omawianej normy. Warto także zauważyć, że znikają formalne wymagania dotyczące konieczności opracowania i ustanowienia księgi jakości i udokumentowanych procedur.

Rozdział 8. Działania operacyjne

W ramach tego rozdziału zawarto wymagania, które dotychczas w znacznej części znajdowały się w rozdziale „Realizacja wyrobu”. Najistotniejsze zmiany lub uzupełnienia w stosunku do istniejącej wersji obejmują następujące kwestie.

Oczekuje się od organizacji, że będzie nadzorowała zaplanowane zmiany oraz poddawała przeglądowi konsekwencje zmian nieprzewidzianych i podejmowała działanie ukierunkowane na ograniczenie niepożądanych efektów. W ramach planowania operacyjnego organizacja powinna zidentyfikować i przyporządkować ryzyka dotyczące zapewnienia zgodności wyrobów i usług z wymaganiami oraz określić cały szereg działań składających się na późniejszą realizację działań operacyjnych. Jest to wyraźne nawiązanie do powszechnie stosowanej zawartości planów jakości, ale w dalszym ciągu nie wymaga się takich dokumentów w sposób formalny.

Wymagania dotyczące nadzorowania zewnętrznych dostaw wyrobów i usług obejmują dotychczasowe wymagania odnoszące się do procesu zakupów, z podkreśleniem potrzeby analizy ryzyka i potencjalnego wpływu na zdolność organizacji do dostarczania wyrobów i usług spełniających określone wymagania. Uszczegółowiono także wymagania dotyczące zawartości udokumentowanej informacji, która powinna być przekazana dostawcom przed rozpoczęciem współpracy.

Po raz kolejny kwestie związane z zarządzaniem ryzykiem pojawiają się w rozdziale dotyczącym projektowania wyrobów i usług. Podkreślono potrzebę

uwzględnienia krytycznych cech wyrobów i usług i potencjalne możliwości wszelkich błędów, poziom nadzoru nad procesem projektowania (z uwzględnieniem oczekiwań klientów i innych stron zainteresowanych) oraz ich potencjalny wpływ na zdolność do osiągnięcia zadowolenia klientów. Nieco więcej miejsca poświęcono w projekcie działaniom po dostawie. Również tu od organizacji oczekuje się, żeby deklarując różnego rodzaju działania (wynikające często z gwarancji, informacji zwrotnych od klientów lub mających zastosowanie przepisów), brano pod uwagę ryzyko związane z oferowanymi wyrobami lub usługami.

Omawiany rozdział kończą wymagania odnoszące się do postępowania z wyrobem lub usługą niespełniającą określonych wymagań, ale poza zmianami w redakcji tekstu nic nowego się tu nie pojawia.

Rozdział 9. Ocena efektów

Podstawę do określania działań związanych z monitorowaniem, pomiarami, analizą i oceną powinny tworzyć informacje dotyczące stwierdzonych ryzyk i możliwości rozwoju. Wymagania odnoszące się do monitorowania procesów oraz wyrobów i usług są nieco inaczej sformułowane, ale nie zmieniają się pod względem merytorycznym. Warto zaznaczyć, że wszelkie stwierdzone ryzyka związane z celami dotyczącymi jakości oraz znaczeniem poszczególnych procesów powinny być uwzględniane podczas opracowania programów auditów wewnętrznych. Należy je, a także podejmowane w stosunku do nich działania, omawiać podczas przeglądów zarządzania.

Rozdział 10. Doskonalenie

W ostatnim rozdziale zamieszczono, bardziej szczegółowo opisane niż dotychczas, wymagania dotyczące działań korygujących, natomiast w miejsce dotychczas poświęcone kwestii działań zapobiegawczych wprowadzono wymagania dotyczące doskonalenia systemu zarządzania jakością, akcentując najbardziej prawdopodobne powody uzasadniające potrzeby w zakresie doskonalenia, takie jak: wyniki analizy danych, zmiany w kontekście organizacji, zmiany wcześniej zidentyfikowanych ryzyk oraz pojawiające się możliwości.

Załącznik A

W załączniku przedstawiono siedem zasad zarządzania jakością, stanowiących podstawę opisu wymagań zawartych w projekcie normy. Zasad jest siedem, a nie osiem jak obecnie, gdyż połączono kwestie dotych-

czas występujące w zasadach 4 i 5, co wydaje się logiczne. Zmieniono także brzmienie ostatniej zasady; dotychczas dotyczyła wzajemnie korzystnych relacji z klientami, natomiast zawarta w projekcie propozycja dotyczy jej rozszerzenia na zarządzanie relacjami ze stronami zainteresowanymi.

Podsumowanie

Analizując aktualne informacje dotyczące nowej koncepcji i kształtu nowej wersji normy ISO 9001, można pokusić się o próbę wstępnej oceny zmian proponowanych w tekście omawianego w niniejszym artykule projektu:

- przebudowa struktury normy wynikająca z postanowień dokumentu „ISO/IEC Directives, Part 1, Consolidated ISO Supplement, 2013, Annex SL”, wydaje się zarówno logiczna, jak i spójna z wytycznymi zawartymi w normie ISO 9004;
- zmiany w zakresie stosowanej terminologii nawiązują do przyjętego sposobu opisu systemu zarządzania, ale nie uwzględniają niektórych pojęć charakterystycznych dla współczesnych teorii i praktyk dotyczących zarządzania organizacją (brak zdefiniowania i ukazania relacji pomiędzy wizją organizacji, jej misją i polityką jakości);
- z pewnością uwzględniono oczekiwania dotyczące włączenia kwestii zarządzania ryzykiem, można jedynie zastanowić się, czy uczyniono to w sposób w pełni adekwatny do oczekiwanego modelu systemu zarządzania, jeżeli ma on być w rzeczywistości ściśle powiązany z modelem opisanym w normie ISO 9004;
- nie udaje się, po raz kolejny, zmienić języka normy, co pozwala przypuszczać, że będzie on w dalszym ciągu pewnego rodzaju barierą, z którą spotkają się organizacje zainteresowane wdrożeniem systemu zgodnego z wymaganiami normy.

Pomimo przedstawionych powyżej wątpliwości, wydaje się, że zarówno koncepcja nowego wydania normy ISO 9001, jak i sposób przedstawienia w niej treści wymagań dotyczących systemu w odniesieniu do aktualnego statusu projektu, wygląda nie najgorzej.

KT 79 ds. Transformatorów Energetycznych

Spotkanie Komitetu Technicznego IEC/TC 14

Coroczne spotkanie plenarne Komitetu Technicznego IEC/TC 14 Power Transformers odbyło się w dniach 17-18 października 2013 r. w Milwaukee w Stanach Zjednoczonych. Gospodarzem spotkania był amerykański Komitet Techniczny ds. Transformatorów Mocy oraz producent transformatorów, firma SPX.

Spotkanie poprowadził przewodniczący IEC/TC 14 Paul Jarman (National Grid, Wielka Brytania). Wzięło w nim udział 46 przedstawicieli komitetów krajowych z 19 krajów. Polskę reprezentował Radosław Szewczyk, przedstawiciel firmy DuPont Poland Sp. z o.o. będącej członkiem Komitetu Technicznego 79 ds. Transformatorów Energetycznych. Gościnnie w spotkaniu udział wzięli również Don Platts, wiceprzewodniczący Komitetu IEEE ds. Transformatorów, i Claude Rajotte, przewodniczący komitetu CIGRE A2 „Transformatory”.

Tradycyjnie celem spotkania plenarnego był przegląd aktualnych prac normalizacyjnych w IEC w zakresie transformatorów mocy. Przewodniczący grup roboczych omówili postępy prac nad projektami poszczególnych dokumentów.

Poniżej kilka najważniejszych tematów poddanych dyskusji.

Dejan Susa (Statnett, Norwegia), przewodniczący grupy roboczej pracującej nad nowelizacją IEC 60076-7 będącej przewodnikiem po obciążalności transformatorów, zwrócił uwagę, że grupa robocza reprezentuje głównie przedstawicieli producentów trans-

formatorów, podczas gdy z normy korzystają głównie użytkownicy transformatorów. Zwrócono się do uczestników spotkania, aby zachęćli przedstawicieli energetyki do bardziej aktywnego udziału w pracach nad nową edycją dokumentu. Jednym z głównych powodów prac nad nową edycją normy jest potrzeba uwzględnienia najnowszej wiedzy na temat bezpośrednich pomiarów temperatury uzwojeń i dynamicznej obciążalności transformatorów. Znowelizowana norma będzie również obejmowała przyrosty temperatur i obciążalność transformatorów z układami izolacyjnymi wykorzystującymi izolację inną niż celulozowa i ciecze izolacyjne inne niż oleje mineralne.

Podczas dyskusji nad normą IEC 60076-10 *Power Transformers Part 10: Determination of sound levels* zwrócono uwagę, że aktualna norma określa jedynie metodę wyznaczania poziomu hałasu, nie podaje jednak typowych wartości poziomu hałasu, jakich można się spodziewać w transformatorach różnych mocy. Zaproponowano, że określeniem typowych poziomów hałasu czy też poziomów uznawanych za niskie lub wysokie mogłoby się zająć CIGRE w ramach prac komitetu A2.

Przedyskutowano status prac nad nową normą dotyczącą sprawności transformatorów IEC 60076-20. Norma jest na etapie finalizacji pierwszej wersji projektu. Będzie ona bazować na normach CENELEC (obecnie na etapie ostatecznego głosowania) i wytycznych Departamentu Energii USA. Norma będzie opisywać metody obliczania sprawności transformatorów i podawać zalecane wartości sprawności dla transformatorów o różnych mocach. Jako dokumenty CENELEC

opracowane zostały dwie odrębne normy dotyczące transformatorów rozdzielczych i transformatorów mocy. W przypadku normy IEC, wbrew wcześniejszemu założeniu, podczas spotkania plenarnego zdecydowano, aby cały zakres mocy transformatorów objąć jedną normą IEC 60076-20. Flavio Mauri (ENEL, Włochy) przedstawił założenia, jakimi kierowała się grupa robocza CENELEC przy określaniu szczegółowych wymagań dla poszczególnych typów transformatorów.

Poruszono także temat serii nowych norm, która ma zostać opracowana, dotyczących osprzętu transformatorów, urządzeń zabezpieczających i układów chłodzących - IEC 60076-22, Części 1, 2 i 3. Potrzeba powstania nowej normy została zaakceptowana przez komitety krajowe w głosowaniu, ale nie zgłoszono wystarczającej liczby ekspertów do pracy nad nowymi normami. Przewodniczący grupy roboczej zaapelował do komitetów krajowych o delegowanie dodatkowych ekspertów, co warunkuje rozpoczęcie prac grupy roboczej.

Po omówieniu postępów w pracach grup roboczych przedstawiciele różnych organizacji powiązanych tematycznie z IEC/TC 14 przedstawiono raporty z bieżących prac tychże komitetów. Raporty obejmowały między innymi prace w CENELEC/TC 14, Komitecie IEEE ds. Transformatorów, Komitetach CIGRE A2 „Transformatory” i CIGRE D1 „Materiały”, Komitecie Technicznym IEC/TC 10 i innych komitetach technicznych. Przy okazji omówiono także tematykę norm firmowanych podwójnym logo IEC i IEEE. Temat ten jest coraz bardziej powszechny ze względu na globalizację przemysłu, zacieśnia-

nie się kontaktów między regionami i wymianę wiedzy ekspertów między regionami. Podwójnie firmowane normy mogą być więc coraz powszechniejsze. Unifikacja norm nie jest jednak prosta z powodu różnych metod opracowywania norm w różnych regionach i ciągle jednak różnego podejścia do wielu tematów w różnych regionach.

W odniesieniu do nowych prac uzgodniono, że powołane zostaną zespoły do nowelizacji norm IEC 60076-4 dotyczącej prób udarem piorunowym i udarem łączeniowym oraz IEC 60076-11 dotyczącej transformatorów suchych. Przedstawiciel niemieckiego komitetu krajowego poinformował, że komitet ten planuje zgłosić w najbliższym czasie propozycję opracowania nowej normy dotyczącej

transformatorów rozdzielczych wyposażonych w podobciążeniowy przełącznik zaczepów. Temat ten jest obecnie coraz popularniejszy w związku z podłączaniem do sieci rozdzielczych licznych alternatywnych źródeł energii, których praca nie jest ciągła i wpływa w znaczny sposób na jakość energii dostarczanej przez firmy dystrybucyjne. Transformatory z podobciążeniowymi przełącznikami zaczepów mają za zadanie samoczynnie kompensować spadki napięcia w zależności od źródeł odnawialnych aktualnie włączonych w system.

Podczas spotkania omówiono także daty ważności istniejących dokumentów będących w gestii IEC/TC 14. Ustalono, że wkrótce należy powołać grupę roboczą w celu aktualizacji normy

IEC 60076-5 dotyczącej prób zwarciowych. Poproszono komitety krajowe o przemyślenie ewentualnych kandydatów na stanowisko przewodniczącego stosownej Grupy Roboczej IEC.

Na koniec ustalono, że następne spotkanie plenarne IEC/TC 14 odbędzie się w Tokio w dniach 10-11 listopada 2014 r.

*Radostaw Szewczyk,
DuPont Poland Sp. z o.o.*

Sektor Elektrotechniki

Przewodniczący KT 143 został uhonorowany tytułem Człowieka Roku

Na XV Konferencji Strefy EX, która odbyła się w dniach 09-10.10.2013 r. w Sopocie, uhonorowano dra Jana Marię Kowalskiego, Przewodniczącego KT 143, tytułem Człowieka Roku w uznaniu dorobku i zasług dla bezpieczeństwa technicznego w polskiej nauce i przemyśle (w kategorii Nauka - edycja 2012).

Nominację wręczył Dariusz Jachowicz, Prezes Zarządu Automatic Systems Engineering Sp. z o.o. - wydawca Magazynu „EX bezpieczeństwo w strefach zagrożonych wybuchem”.

KT 77 ds. Aparatury Rozdzielczej i Sterowniczej Niskonapięciowej

Komitet rozpoczął prace związane nad polską wersją językową normy PN-EN 61439-1:2011. Jest to pierwsza część z serii norm dotyczących rozdzielnic i sterownic o napięciu nieprzekraczającym 1 000V - to podstawowa norma w serii wprowadzająca także terminologię.

W normie podano warunki eksploatacji, wymaga-

nia konstrukcyjne, cechy techniczne oraz badania dotyczące zestawów rozdzielnic i sterownic niskonapięciowych stacjonarnych lub przenośnych, w obudowach i bez obudów. Przeznaczonych do pracy przy napięciu znamionowym nieprzekraczającym 1 000 V prądu

przebiegu lub 1 500 V prądu stałego, w systemach wytwarzania, przesyłu, rozdziału i przekształcania energii elektrycznej oraz w systemach sterowania urządzeniami zasilanymi energią elektryczną, w warunkach specjalnych (na statkach, w pojazdach szynowych,

w urządzeniach dźwigowych, w atmosferach zagrożonych wybuchem) oraz do zastosowań powszechnego użytku.

Sektor Elektroniki

KT 69 ds. Bezpieczeństwa Urządzeń Pomiarowych, Sterujących i Sprzętu Laboratoryjnego

Dla branży elektrycznych przyrządów pomiarowych normą zharmonizowaną związaną z dyrektywą LVD jest EN 61010-1:2010 Safety requirements for electrical equipment for measurement, control, and laboratory use - Part 1: General requirements.

W normie określono ogólne wymagania dotyczące bezpieczeństwa urządzeń elektrycznych przeznaczonych do zastosowań

profesjonalnych, w procesach produkcyjnych, w szkolnictwie, łącznie ze sprzętem i urządzeniami do mierzenia i testowania, automatyki (sterowania), zastosowań laboratoryjnych, wyposażenia do wymienionych zastosowań.

Norma obejmuje elektryczne urządzenia pomiarowe i testujące, elektryczne urządzenia automatyki (sterowania), elektryczne urządzenia laboratoryjne.

Celem normy jest przedstawienie takich metod projektowania i konstrukcji, które zapewnią odpowiednią ochronę operatora oraz jego otoczenia przed porażeniem

elektrycznym lub poparzeniem, urazem mechanicznym, wysoką temperaturą, rozprzestrzenianiem się ognia pochodzącego z urządzenia, wyzwaniem się gazów, eksplozją i implozją.

Komitet opracowuje polską wersję normy: [PN-EN 61010-1 Wymagania bezpieczeństwa dotyczące elektrycznych przyrządów pomiarowych, automatyki i urządzeń laboratoryjnych - Część 1: Wymagania ogólne.](#)

Sektor Zagadnień Podstawowych i Systemów Zarządzania

ISO/TS 14067 Workshop

Przy okazji odbywającego się w Warszawie, w dniach 11-22 listopada 2013 Szczytu Klimatycznego ONZ - ISO/TC 207/SC7 Zarządzanie gazami cieplarnianymi i działania związane zorganizował Warsztaty (15 listopada 2013 r. w siedzibie PKN) dotyczące niedawno opublikowanej Specyfikacji Technicznej ISO/TS 14067:2013 *Greenhouse gases - Carbon footprint of products - Requirements and guidelines for quantification and communication*. Specyfikacja zawiera zasady, wymagania i wytyczne dotyczące kwantyfikacji i komunikacji śladu węglowego wyrobów na podstawie Norm

Międzynarodowych odnoszących się do oceny cyklu życia (ISO 14040 i ISO 14044) w zakresie kwantyfikacji i dotyczące etykiet i deklaracji środowiskowych (ISO 14020, ISO 14024 i ISO 14025) w zakresie komunikacji.

Celem warsztatów było przedstawienie ISO/TS 14067 oraz wskazanie, w jaki sposób specyfikacja może wspomóc różne inicjatywy związane ze zmianami klimatu i jakie należałoby podjąć działania, aby poprawić jej treść i przekształcić ją w Normę Międzynarodową.

W programie Warsztatów znalazły się trzy prezentacje.

W pierwszej, Sekretarz ISO/TC207/SC7 Jose Luis Hernandez przedstawił strukturę i program pracy podkomitetu.

Następnie Klaus Radunsky, odpowiedzialny w ISO/TC 207/SC7 za ISO 14067, przedstawił podstawowe informacje związane z opracowaniem ISO/TS 14067, cel i zawartość dokumentu oraz sposób, w jaki można go wykorzystać do wsparcia inicjatyw związanych ze zmianami klimatu.

Kolejno Daniele Pernigotti, ekspert w zakresie ISO 14067, przedstawił informacje dotyczące komunikowania śladu węglowego wyrobów oraz dalszych losów Specyfikacji Technicznej.

W spotkaniu, oprócz gości zagranicznych, wzięli udział: przedstawiciel Stowarzyszenia Klub Polskie Forum ISO 14000 (który zaprezentował działalność Stowarzyszenia) oraz osoby reprezentujące członków KT 270 ds. Zarządzania Środowiskowego.

Szanowni Klienci

Zapraszamy do nabycia w [sklepie PKN](#) numerów specjalnych „Wiadomości PKN. Normalizacja”

Komitety Techniczne - październik 2013 r.

Zmiany zakresu tematycznego Komitetów Technicznych

- z KT 215 ds. Projektowania i Wykonawstwa Konstrukcji z Drewna i z Materiałów Drewnopochodnych wyłączono współpracę z CEN/TC 93, Ladders
- z KT 243 ds. Symboli i Znaków Graficznych wyłączono tematykę - znaki drogowe
- KT 276 ds. Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy rozszerzył zakres współpracy o ISO/TC 283 Occupational health and safety management systems - Requirements
- KT 304 ds. Aspektów Systemowych Dostawy Energii Elektrycznej rozszerzył zakres współpracy o CLC/SR 120 Reporting Secretariat 120: Electrical Energy Storage (EES) Systems i CLC/CEN/ETSI SGCG, CEN-CLC-ETSI Smart Grids Coordination Group

Zmiany Przewodniczących w Komitetach Technicznych

We wrześniu Prezes PKN powołał na 4-letnią kadencję do pełnienia funkcji Przewodniczącego:

- w KT 120 ds. Jakości Wody - Badania Mikro-biologiczne i Biologiczne dr n. med. Renatę Matuszewską reprezentującą Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny.

Powołania nowych członków Komitetów Technicznych

W październiku Prezes PKN powołał na członków KT następujące podmioty:

- DEKRE Certification Sp. z o. o. do KT 128 ds. Projektowania i Wykonawstwa Konstrukcji Metalowych
- Główny Instytut Górnictwa do KT 6 ds. Systemów Zarządzania
- Instytut Innowacji Przemysłu Mleczarskiego Sp. z o.o. do KT 3 ds. Mikrobiologii Żywności
- Mattel Poland Sp. z o.o. do KT 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek
- NEXRAD Telecom Sp. z o.o. do KT 162 ds. Logistyki, Kodów Kreskowych i Gospodarki Magazynowej i KT 171 ds. Sieci Komputerowych i Oprogramowania

Powołania członków Komitetu Zadaniowego

W październiku Prezes PKN powołał na członka KZ:

- Stowarzyszenie 4u-Noise do KZ 504 ds. Rynku Nieruchomości

- Polski Rejestr Statków SA do KT 108 ds. Kruszyw i Kamienia Budowlanego i KT 128 ds. Projektowania i Wykonawstwa Konstrukcji Metalowych
- Przedsiębiorstwo Handlowe ELMAT Sp. z o.o. do KT 53 Kabli i Przewodów i KT 282 ds. Techniki Światłowodowej
- Stowarzyszenie 4u-Noise do KT 1 ds. Osób Niepełnosprawnych, KT 6 ds. Systemów Zarządzania, KT 9 ds. Niezawodności, KT 63 ds. Elektrycznego Sprzętu Powszechnego Użytku, KT 115 ds. Hałasu w Środowisku, KT 138 ds. Kolejnictwa, KT 157 ds. Zagrożeń Fizycznych w Środowisku Pracy, KT 158 ds. Bezpieczeństwa Maszyn i Urządzeń Technicznych oraz Ergonomii - Zagadnienia Ogólne, KT 161 ds. Jakości Powietrza Wnętrz, KT 169 ds. Okien, Drzwi, Żaluzji i Okuć, KT 212 ds. Budowy i Utrzymania Dróg, KT 232 ds. Zasad Sporządzania Dokumentacji Projektowej w Budownictwie, KT 253 ds. Akustyki Architektonicznej, KT 257 ds. Metrologii Ogólnej, KT 270 ds. Zarządzania Środowiskowego, KT 276 ds. Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy, KT 305 ds. Społecznej Odpowiedzialności, KT 307 ds. Zrównoważonego Budownictwa i KT 315 ds. Facility Management
- Stowarzyszenie Producentów Betonów do KT 253 ds. Akustyki Architektonicznej

Odwołania członków Komitetów Technicznych

W październiku Prezes PKN odwołał z członka KT:

- AGART- Zakład Remontowo-Budowlany Aleksander Grunert z KT 169 ds. Okien, Drzwi, Żaluzji i Okuć
- ARMAK Sp. z o.o. z KT 210 ds. Armatury Przemysłowej i Rurociągów Przemysłowych
- Centrum Działalności Inżynierskiej INSIMP Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Mechaników Polskich Oddział w Poznaniu Spółka Komandytowa z KT 268 Obrabiarek, Narzędzi i Urządzeń do Obróbki Drewna
- COBICO Sp. z o.o. z KT 133 ds. Opakowań
- Instytut Optyki Stosowanej im. prof. Maksymiliana Pluty z KT 49 ds. Optyki i Przyrządów Optycznych
- Polskie Centrum Badań i Certyfikacji SA z KT 156 ds. Nawozów

PRENUMERATA Polskich Norm

Zamów roczną
prenumeratę na:

- Polskie Normy - PN
- Zmiany do Polskich Norm
- Polskie Dokumenty Normalizacyjne - PKN

Dzięki temu zyskasz:

- **RABAT - 20%** od ceny katalogowej dla wszystkich prenumeratorów
- **Aktualną informację.** Będziesz otrzymywał co miesiąc wszystkie nowo opublikowane produkty z zamówionych dziedzin, grup lub podgrup ICS
- Jeżeli w danym miesiącu nie ukaże się żaden z zamówionych produktów normalizacyjnych zostaniesz o tym poinformowany

Podstawą prenumeraty jest szóste wydanie Międzynarodowej Klasyfikacji Norm (ICS), z którą można zapoznać się na stronie <http://www.pkn.pl>

ICS (International Classification for Standards) to Międzynarodowa Klasyfikacja Norm.

Jest podstawą do szeregowania dziedzinowego norm w katalogach norm międzynarodowych, regionalnych i krajowych, a także podstawą systemu prenumeraty. Może być również stosowana do klasyfikacji norm i dokumentów normatywnych w bazach danych, bibliotekach, itp.

Kontakt:
Polski Komitet Normalizacyjny
Wydział Sprzedaży i Marketingu
tel. 22 55 67 830; 22 55 67 741; 22 55 67 694
fax: 22 55 67 787
e-mail: wsmsekr@pkn.pl